

Amerikaanse balies beperken beroepsgeheim

De advocatuur in de Verenigde Staten kent sinds kort een nieuwe gedragsregel: voor informatie van cliënten die doet vermoeden dat leven of gezondheid van derden gevaar loopt, verdwijnt het beroepsgeheim. Maar de voorgestelde beperking op dit beroepsgeheim voor het geval dat de advocaat door zijn cliënt betrokken dreigt te worden bij grote vermogensdelicten, werd verworpen.

Peter Vermij

freelance journalist, Washington

CHICAGO – De gemoederen liepen bij tijd en wijle hoog op, toen 532 afgevaardigden van de American Bar Association (ABA) begin augustus in Chicago bijeen waren. Op de agenda stond dan ook niets minder dan de verbouwing van een heilig huisje van de advocatuur: het recht en de plicht om te zwijgen over alles wat een cliënt zijn raadsman of -vrouw heeft verteld.

Toen de stofwolken van de stemmingen waren opgetrokken, bleken de aanwezigen hun goedkeuring te hebben gegeven aan een ingrijpend amendement. Wanneer de nieuwe ethische richtlijnen doorgevoerd worden, zal het beroepsgeheim van advocaten belangrijk zijn ingeperkt. Wanneer zij het 'redelijke vermoeden' krijgen dat iemand een haar zal worden gekrenkt, zouden zij hun recht om te zwijgen verliezen – of hun cliënt er nu iets mee te maken heeft of niet.

Voorstanders van de aanpassing verwelkomen de optie om uit de school te klappen wanneer hun geweten daar om vraagt. Maar velen betwijfelen ook of het verstandig is de traditionele vertrouwensrelatie met de cliënt daarvoor op het spel te zetten.

Vier jaar had een speciale commissie nodig om voorstellen tot modernisering van de uit 1983 stammende ethische richtlijnen te formuleren. Hoog tijd, leek het, want bijna elke

Amerikaanse staat was in de tussentijd begonnen zijn *Code of Conduct* te herschrijven. Bij afwezigheid van landelijke richtlijnen ontstaan grote verschillen.

Volgens de oude ABA-richtlijnen mogen advocaten informatie van hun cliënt naar buiten brengen wanneer die cliënt op het punt staat een zwaar misdrijf te begaan. Maar de uitzondering gold slechts heel zeldzame gevallen: de advocaat moet weten van voornemens die 'waarschijnlijk zullen resulteren in een spoedige dood of ernstig lichamelijk letsel'.

In veler ogen ging deze uitzondering echter niet ver genoeg – tientallen Amerikaanse staten versoepelden op dit punt al de regels. Want wat moet een advocaat die hoort dat een bedrijf kankerverwekkende stoffen dumpst naast een woonwijk? Die interne rapporten leest waaruit blijkt dat een nieuw product levensgevaarlijk is? Het lijkt weliswaar weinig op een acute aanslag, maar toch zijn er levens in het geding, die gered kunnen worden als de advocaat zijn zwijgen doorbreekt.

den tegen wat zij zagen als uitholling van een waardevolle traditie: wie in de problemen zit, moet altijd zijn advocaat kunnen vertrouwen – zelfs wanneer het onderwerp van gesprek een misdrijf is.

Fraude

Meer weerklank vonden de opposenten voor een aanpassing waarin lijf en leden niet op het spel staan. Zoals enige tijd geleden de Europese Commissie het witwassen van zwart geld van het beroepsgeheim probeerde uit te zonderen, zo wilde ook de ABA-commissie een uitzondering maken voor grote vermogensdelicten waarin de advocaat door zijn cliënt betrokken dreigt te worden – 'grof misbruik van de relatie tussen cliënt en raadsman', aldus het voorstel. Volgens de talrijke tegenstanders staat er echter meer op het spel dan die heilige vertrouwensband. Invoering van deze regel, betoogden gedelegeerden, maakt advocaten verantwoordelijk voor het oordeel of zijn cliënt de wetten gaat overtre-

'Dit voorstel is belangrijk in een wereld met exploderende banden en auto's die over de kop slaan'

De commissie ging niet zover als 25 staten, die advocaten het recht geven geheimen te verklappen bij elk voornemen een misdaad te plegen. Het voorstel was niet meer te spreken van een *spoedige* dood. In plaats daarvan zou de 'redelijke zekerheid' dat leven of gezondheid van mensen bedreigd wordt voldoende reden zijn om alarm te slaan. Niet langer zou de cliënt zelf het misdrijf moeten beramen – voorkennis over criminele voornemens van derden zou genoeg zijn.

'Dit voorstel breidt de vrijheid van advocaten om aan de bel te trekken drastisch uit', stelde Stephen Gillers, hoogleraar rechtsethiek aan de Universiteit van New York, tegenover de *New York Times*. 'En dat is belangrijk in een wereld vol met exploderende banden en auto's die over de kop slaan.'

Niet iedereen reageerde echter zo enthousiast. Het voorstel werd met krappe meerderheid aangenomen. Tegenstanders protesteer-

den. Dat geeft de advocaat enerzijds buitengewoon veel macht, maar stelt hem anderzijds bloot aan schadeclaims – van de verraden cliënt of van diens slachtoffers, die menen ten onrechte niet te zijn gewaarschuwd.

Uiteindelijk, stelden de tegenstanders, bereikt deze regel het omgekeerde van wat de bedoeling is: ook advocaten zouden niet meer horen hoe de vork echt in de steel zit. Met 255 tegen 151 stemmen werd het plan verworpen. Daarop trok de commissie een nog verdergaand voorstel in, dat advocaten het recht zou geven geheimen te schenden om reeds gepleegde misdaden te corrigeren – zelfs als de cliënt van toekomstige misdrijven afziet.

'Ongelukkig' noemde commissievoorzitter Norman Veasey, opperrechter van de staat Delaware, de geleden nederlaag. Hij sloot echter niet uit dat beide voorstellen in februari weer op tafel komen.